

4–5-AASTANE LAPS

Eeldatavad ÜLDOSKUSED (*mänguoskused; tunnetus- ja õpioskused; sotsiaalsed oskused; enesekohased oskused*). Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides ja **Samm-sammult õppeprogrammi** rakendades.

MÄNGUOSKUSED *Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid.*

- Tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- Algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu; täidab mängudes erinevaid rolle;
- Järgib kokkulepituid reegleid;
- Jagab mänguasju, käitub sealjuures viisakalt ja heatahtlikult;
- Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED *Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.*

- Keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümme minutit;
- Tegutseb koos täiskasvanuga kui ka iseseisvalt.
- Tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- Suhtub tegevustesse positiivselt – tahab uurida, avastada ja katsetada;

SOTSIAALSED OSKUSED *Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.*

- Järgib elementaarseid viisakusreegleid (täna, palub, teretab, vabandab).
- Oskab avalikus kohas viisakalt käituda, järgib eelnevalt selgitatud juhiseid.
- Osaleb rühma reeglite kujundamisel ja enamasti järgib neid, meeldetuletusel lõpetab ebasobiva käitumise.

ENESEKOHASED OSKUSED *Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.*

- Tegutseb valdavalt iseseisvalt;
- Tunneb ära emotsioonid: *rõõmus, kurbus, üllatunud, ehmunud, vihane* füüsiliste tundemärkide abil (näolt või kehalt) ja olukorra järgi, kirjeldab neid emotsioone.
- Teab, kuidas tohib vihasena käituda ja kuidas mitte.
- Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- Saab iseseisvalt hakkama rutiinsete igapäevatoimingutega (*riietumine, söömine, tualeti ja hügieenitarvete kasutamine*), vajadusel küsib abi;
- Kasutab erinevaid vahendeid eesmärgipäraselt ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt. Põhjendab mängukoha korrastamise vajadust.

Valdkondade: *mina ja keskkond; keel ja kõne; matemaatika; kunst; muusika; liikumine õppe- ja kasvatustegevuse eeldatavad tulemused.*

Valdkond MINA ja KESKKOND
<i>MINA, PEREKOND, KODU, LASTEAED, AMETID, EHITISED, KODUTEHNIKA, SÕIDUKID</i>
<ul style="list-style-type: none">
• Tutvustab iseennast (<i>nimi, poiss või tüdruk, vanus</i>).
• Räägib oma perekonnast (<i>ema, isa, õde, vend, vanaema, vanaisa</i>); kodust (<i>maja, korter, talu</i>).
• Teab nimetada oma rühma nime; meeldetuletamisel nimetab lasteaia nime.
• Teab erinevaid ruume lasteaias ning selgitab nende otstarvet.
• Tunneb lasteaia töötajaid ja teab nende ameteid ja tegevusi (<i>direktor, õppealajuhataja, õpetaja, õpetaja abi, kokk, koristaja</i>).
• Oskab nimetada erinevaid ameteid (<i>nt politsei, arst, päästja, ehitaja, müüja, juuksur, bussijuht, õmbleja, kapten, sõdur</i>), nende töövahendeid ja tegevusi.
• Teab nimetada maja osasid (<i>nt uks, aken, sein, põrand, trepp, katus, korsten</i>).
• Teab nimetada sisustusesemeid (<i>nt. laud, tool, voodi, kapp, riiul, diivan</i>) ja selgitab nende otstarvet.
• Tunneb ära ja oskab nimetada erinevaid ehitisi kodukohas (<i>nt lasteaed, koolimaja, spordihoone, tervisekeskus, vallamaja, kultuurimaja, raamatukogu</i>), teab nende vajalikkust.
• Tunneb ära ja oskab nimetada erinevaid kodumasinaid (<i>nt. elektripliit, nõudepesumasin, külmkapp, pesumasin, televiisor, mikser, triikraud, kohvimasin, veekeetja</i>), teab nende otstarvet.
• Tunneb ära ja oskab nimetada erinevaid aiatööriistasid (<i>nt labidas, reha, muruniiduk, trimmer, lehepuhur, mootorsaag, hekilõikur</i>) ja teab nende otstarvet.
• Tunneb ära ja oskab nimetada töömasinaid (<i>nt traktor, kopp, kraana, prügiauto, kombain</i>) ja teab nende tööülesandeid.
• Tunneb ära ja oskab nimetada transpordivahendeid: <i>buss, rong, tramm, lennuk, helikopter, laev</i> ja kirjeldab nende liikumisviise: <i>õhus, maal, vees</i>.
<i>KODUMAA, EESTI RAHVA TÄHTPÄEVAD, KOMBED, TEISED RAHVUSED</i>
<ul style="list-style-type: none">
• Teab oma rahvust ja keelt.
• Tunneb ära Eesti Vabariigi tähtsamad sümbolid (<i>Eesti lipp ja Eesti hümn</i>).
• Tunneb ära ja oskab nimetada Eesti rahvuslindu - <i>suitsupääsuke</i>, rahvuslille - <i>rukkilill</i>, rahvuslooma - <i>hunt</i>).
• Teab, mis on Eesti rahvuspäev (<i>24. veebruar – iseseisvuspäev, Eesti Vabariigi aastapäev</i>) ja riigipühad (<i>jõulud, uusaasta, suur reede</i>) ja teab nendega seonduvaid tegevusi, kombeid.
• Osaleb täiskasvanu juhendamisel pühadega ja rahvakalendri tähtpäevadega seotud tegevustes (<i>ruumide kaunistamine, esinemine</i>).
• Teab rahvakalendri tähtpäevadega seonduvaid tegevusi.
• Osaleb jõukohasel viisil täiskasvanu juhendamisel pühadega ja rahvakalendri tähtpäevadega seotud tegevustes (<i>ruumide kaunistamine, esinemine peol, üritusel</i>).
• Tutvub teiste rahvustega ning nende riikide kultuuritraditsioonidega.
<i>TERVIS JA SELLE VÄÄRTUSTAMINE</i> <i>Tervisekasvatus lasteaias on protsess ning eesmärk on kujundada laste positiivset suhtumist tervisesse ja soodustada tervisliku käitumismudeli kujunemist, tegevused on järjepidevad ning igapäevane osa õppe- ja kasvatustööst.</i>
<ul style="list-style-type: none">
• Teab nimetada erinevad meeled ja meeleeelundid (<i>nägemine - silmad, kuulmine - kõrvad, haistmine - nina, maitmine - keel, kompimine - nahk</i>).
• Kirjeldab oma meelte abil saadud kogemusi ning nähtuste, objektide, maitsete omadusi.

<ul style="list-style-type: none">
● Tutvub inimese lihtsama anatoomiaga (<i>nt skelett ehk luustik, süda, nahk</i>) ja teab nende ülesandeid.
<ul style="list-style-type: none">
● Teab nimetada üldmõisteid <i>puuvili, köögivilj</i>.
● Tunneb ära ja oskab nimetada erinevaid:<ul style="list-style-type: none">
○ puuvilju (viljapuud ja nende viljad) - <i>nt õunapuu (õun), pirnipuu (pirn), ploomipuu (ploom), kirsipuu (kirss)</i>
○ troopilisi vilju - <i>nt banaan, apelsin, mandariin, sidrun, kiivi, virsik, arbuus, melon, viinamari, ananass.</i>
○ köögivilju - <i>nt kartul, kapsas, porgand, kaalikas, redis, sibul, küüslauk, tomat, paprika, kõrvits, rabarber, kurk, hernes, uba</i>
○ aedmarju - <i>nt vaarikas, maasikas, mustsõstar, punane sõstar</i>
○ metsmarju - <i>nt mustikas, jõhvikas, metsmaasikas, metsvaarikas</i>
● Tunneb ära ja oskab nimetada piimatooteid - <i>nt piim, hapukoor, kohupiim, jogurt, vahukoor, jäätis, keefir</i>
● Tunneb ära ja oskab nimetada teraviljatooteid - <i>nt, leib, sai, puder.</i>
● Tutvub toidupüramiidiga: mida süüa vähem (<i>nt limonaadid, mahlajoogid, magusad ja soolased näksid, kohukesed</i>) ja mida rohkem (<i>köögiviljad, erinevad puuviljad, marjad, kala, muna, liha</i>).
● Tutvub erinevate maitsetega (<i>nt taimeteed, smuutid, mahlad, veed, marjad, puuviljad</i>), oskab nimetada maitseomadusi (<i>magus, hapu, soolane, kibe, mõru</i>).
● Valmistab koos täiskasvanuga lihtsamaid toite (<i>nt pannkoogid, erinevad salatid, smuutid, võileivad, erinevad küpsetised</i>).
<ul style="list-style-type: none">
● Teab nimetada suu osasid — <i>keel, hambad, suulagi, huuled, igemed.</i>
● Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (<i>hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine</i>).
● Teab ja oskab kirjeldada hambaarsti ametit ning vajalikkust.
● Teab hammaste hooldamise vahendeid (<i>nt hambahari, hambapasta, hambaniit, hambatikud</i>).
● Peseb hambaid täiskasvanu juhendamisel ja järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus (<i>nt hambakella meisterdamine, mänguhammaste harjamine, munakarbist hammaste puhastamine, klotsihamba vahede niidiga puhastamine</i>).
<ul style="list-style-type: none">
● Õpib ohte märkama ja teadvustama ning ohuolukorda vältima.<ul style="list-style-type: none">
○ kukkumine - <i>nt kiikumine tooliga, hüppamine mööbliesemetel (nt voodil), ronimine puu otsas, sõit jalgrattaga, koristamata mänguasjad põrandal, trepid, ronimisredelid, ronimine aknalaudadele, kummardumine üle millegi ääre (nt mänguväljakul, rõdul), mängimine (liumäed, kiigud)</i>
○ põletus - <i>nt kuum triikraud, kuum vesi, tuletikud, põlev küünel, lõkkekoht.</i>
○ lämbumine - <i>söömise ajal ringi jooksmine, rääkimine; kilekotid, patareid.</i>
○ mürgistus - <i>ravimid, keemilised ained, tundmatud taimed ja marjad.</i>
○ loomade ja putukate hammustused - <i>koerahammustused, ussid, putukad (mesilased, herilased), puugid.</i>
○ vigastused teravate esemetega - <i>kahvel, nuga, purunevad nõud, teravad pulgad, teravate nurkadega lauad, tööriistad; jääpurikad.</i>
○ veekogude õnnetused - <i>vette kukkumine, uppumisoht- nii suvel ujudes, üksi veekogu äärde minnes, läbi jää vajudes; tiigid, paadisõit.</i>
● Tunneb ära ja teab mis on <i>suitsuandur</i>, selgitab selle otstarvet.
● Teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukorras (<i>tulekahju, liiklusõnnetus</i>).
● Nimetab hädaabinumbri 112 ja teab selle vajalikkust.
● Tunneb ära eriotstarbelised sõidukid (<i>kiirabi-, politsei- ja päästeteenistuse autod</i>), teab nende tööülesandeid ja vajalikkust.

LIIKLUS (määrus *Laste liikluskasvatuse kord*)

Laste liikluskasvatus on õpetamisel ja teavitamisel põhinev lapse liiklusohutusala hoiakute kujundamine ja käitumise mõjutamine ning liiklusoskuste arendamine.

*Liikluskasvatuse **EESMÄRK** on kujundada üksteisega arvestavaid liiklejaid, kellel on:*

- *ohutu liiklemise harjumused;*
- *oskus tajuda liikluskeskkonda ning hoiduda käitumast teisi liiklejaid ohustavalt ja liiklust takistavalt;*
- *teadmised ja oskused, mis toetavad nende endi ja teiste liiklejate toimetulekut ning ohutust mitmesugustes liiklusolukordades nii jalakäija, sõitja kui ka juhina.*

Liikluskasvatuse sisuks on jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise, käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtudes eelkõige lapse kodu- ja lasteaia ümbruse liikluskeskkonnast.

Liikluskasvatuse läbiviimisel arvestatakse lapse vanust ja tema rolle liikluses.

- Oskab liigelda koos täiskasvanuga lasteaia ümbruses.
- Järgib jalakäija ohutu liiklemise põhimõtteid: *kõnnitee; ülekäigurada.*
- Selgitab helkuri vajalikkust.
- Teab liiklusmärkide tähtsust (*aitavad ohutult liigelda*). Teab lasteaia ümbruses olevate liiklusmärkide *Bussipeatus, Õueala, Ülekäigurada* tähendusi.
- Teab, mis on valgusfoor, teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust.
- Käitub ühissõidukis viisakalt (*võimaluse korral istub; kinnitab turvavöö, on vaikselt*), oskab ühissõidukist väljuda (*ei jookse sõiduki eest ega tagant*).

LOODUS (*loodushelid, märkamine, elukooslused, loodushoid*)

- Tunneb rõõmu looduses (õues) viibimisest.
- Matkab koos õpetajaga looduses.
- Käitub looduses loodushoidlikult ning järgib koostegutsemise reegleid.
- Märkab, kuulab ja tunneb ära erinevaid loodushääli (*linnu- ja loomahääled, helid ümbritsevast keskkonnast*).
- Teeb lihtsamaid loodusvaatlusi lasteaia õuealal või lähipiirkonnas erinevatel aastaaegadel, jälgib aastaaegade vaheldumisega seotud muutusi.
- Otsib kuju ja värvuse järgi loodusobjekte/elemente (nt *puud, taimed, kivid, muld, muru, liiv, põld*).

LOOMAD (*elupaigad, eluviisid, välimus*)

- Eristab ja mõistab üldmõisteid *metsloom, koduloom, lemmikloom*. (*Laps osutab või rühmitab kuulnud sõnale vastavaid objekte või pilte*).
- Tunneb ära ja oskab nimetada meie metsades elavaid tavalisemaid metsloomi (nt *karu, rebane, mets siga, metskits, põder, hunt, siil*).
- Tunneb ära ja oskab nimetada koduloomi (nt *lehm, siga, lammas, kits, hobune, koer, kass*). Tunneb ära erinevate koduloomade hääled.
- Tunneb ära ja oskab nimetada tavalisemaid lemmikloomi (nt *koer, kass, papagoi, kilpkonn, küülik, merisiga, dekoratiivkalad*).
- Tunneb ära ja oskab nimetada närilisi (nt *hiir, orav, mullamutt*).
- Tunneb ära ja oskab nimetada eksootilisi loomi (nt *ahv, kaelkirjak, ninasarvik, elevant, lõvi, kanguru*).
- Tunneb ära ja oskab nimetada külma maa loomi (nt *jääkaru, hüljes, põhjapõder, pingviin*).
- Oskab kirjeldada ja võrdle loomade välimust (nt *värvus, pea, kõrvad, sarved, kihvad, kere, jäsemed/käpad, saba*).
- Teab loomade eluviise (nt *talveuni, elukoht - talu, mets, puu, mulla all*).

- Õpib tundma loomaliste nimetusi (*nt. lehm - vasikas, siga - põrsas, koer - kutsikas, kass - kassipoeg*).

LINNUD (*elupaigad, eluviisid, välimus*)

- Eristab ja mõistab üldmõisteid *paigalind, rändlind, kodulind*. (*Laps osutab või rühmitab kuulnud sõnale vastavaid objekte või pilte*).
- Tunneb ära ja oskab nimetada kodulinde (*nt kana, kukk, koduhani, kodupart*).
- Tunneb ära ja oskab nimetada tuntumad siseveekogude linnud (*nt. luik, part*).
- Tunneb ära ja oskab nimetada tuntumad rändlinnud (*nt kuldnokk, toonekurg, pääsuke*) ja teab nende eluviisi (*ränne*).
- Tunneb ära ja oskab nimetada tuntumad paigalinnud (*nt rasvatihane, leevike, varblane, hallvares*).
- Oskab kirjeldada lindude välimust (*värvus, pea, nokk, kere, tiib-tiivad, saba, sulgedest kehakate, jalad*).
- Vaatleb talviseid aialinde lasteaia õuealal ja määrab neid tunnuste järgi. Teab, miks on oluline väikeste aialindude talvine lisatoitmine.
- Võrdleb ja eristab linde omavahel.

PUTUKAD ning ÄMBLIK, PUUK, VIHMAUSS, TIGU, KONN (*nende elupaigad, eluviisid, välimus*).

- Mõistab üldmõistet *putukad*. (*Laps osutab või rühmitab kuulnud sõnale vastavaid objekte või pilte*).
- Tunneb ära ja oskab nimetada tavalisemaid putukaid (*nt kärbes, herilane, mesilane, sääsk, sipelgas, rohutirts, lepatriinu, liblikas*). Kirjeldab nende välimust (*nt värvus, muster, tiivad, jalad, silmad, tundlad*).
- Teab putukate elupaiksid (*nt. aed, mets, eluruumid, mesitaru, sipelgapesa*) ja nende liikumisviise (*nt. lendamine, ronimine, kõndimine, hüppamine*).
- Tunneb ära ja oskab nimetada *ämblikut, vihmaussi, puuki, tigu, konna*. Kirjeldab nende välimust, eluviisi (*liikumisviis, elupaik*).

VEEKOGUD

- Mõistab üldmõistet *kala*. (*Laps vastab küsimustele, osutab sobivale pildile, valib sobiva pildi*).
- Oskab nimetada oma kodukoha olulisemat veekogu (*jõgi, järv*).

PUUD, LILLED, TAIMEDE KASVATAMINE

- Eristab ja mõistab üldmõisteid *lehtpuu, okaspuu, lill*. (*Laps osutab või rühmitab kuulnud sõnale vastavaid objekte või pilte*).
- Tunneb ära ja oskab nimetada lasteaia õuealal kasvavaid puid:
  - **okaspuud** (*nt kuusk, mänd*), **lehtpuud** (*nt tamm, hobukastan*)
- Oskab nimetada ja teab millisel puul kasvavad - *tammetõrud, kastanimunad, käbid*.
- Oskab nimetada elukooslust *mets* ja oskab küsimise korral nimetada selle elustikku (*taimed, loomad, seemned*).
- Oskab osutamise korral nimetada tuttavaid aias ja metsas kasvavaid lilli (*nt. sinilill, lumikelluke, võilill*).
- Kasvatab täiskasvanu juhendamisel seemnest, sibulast taime ja visualiseerib (pildistab) taime kasvamise etapid, seeläbi mõistab taime kasvu etappe: istutamine; kasvuaegne hooldamine (*kastmine, rohimine*); taime kasvatamiseks vajalikud tingimused (*valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk*) ning saagi koristamine.

<ul style="list-style-type: none">
• Tunneb looduses ära ja oskab nimetada taime kasvu kohtasid: <i>põld, taimekast, kasvuhoone.</i>
SEENED
<ul style="list-style-type: none">
• Mõistab üldmõistet <i>seen</i>. (<i>Laps vastab küsimustele, osutab sobivale pildile, valib sobiva pildi.</i>)
• Tunneb ära ja oskab nimetada Eesti metsades kasvavaid seeni: söögiseened (<i>puravik, kukeseen, pilvikud, riisikad</i>); mürgised seened (<i>punane kärbseseen, valge kärbseseen</i>).
• Teab seente elukeskkonda ja kasutamist.
AASTAAJAD (<i>ilmastikunähtused, valguse ja soojuse muutused, loodus; tööd ja tegemised õues</i>)
<ul style="list-style-type: none">
• Märkab looduses ja oskab nimetada ilmastikunähtuseid (<i>nt. vihm, äike, rahe, lumi, tuisk, vikerkaar, udu, torm</i>).
• Mõistab üldmõistet <i>aastaaeg</i>. (<i>Laps vastab küsimustele, osutab sobivale pildile, valib sobiva pildi.</i>)
• Oskab nimetada aastaaegasid <i>kevad, suvi, sügis, talv</i>.
• Vaatleb ja võrdleb looduse ilme muutumist aastaaegade vaheldumisel <i>nt suvi - sügis, sügis-talv; kevad - talv</i>. Oskab kirjeldada aastaaega (<i>ilm; õhutemperatuur; valguse muutused; inimeste riietus; looduse värvid; lasteaia ümbrus, puud; tööd ja tegemised õues</i>).
JÄÄTMED
<ul style="list-style-type: none">
• Teab, mis on jäätmed, kuidas tekivad.
• Oskab nimetada ja kirjeldada jäätmekäitluse tegevusi:<ul style="list-style-type: none">
○ kogumine - sorteerimine, esmased jäätmekogumisnõud (<i>prügikastid</i>)
○ vedamine - prügikonteinerite tühjendamine ja vedu.
• Sorteerib ise jäätmeid (mänguliselt).
• Kasutab jäätmeid millegi uue loomiseks.
DIGITEHNOLOOGIA
DIGIOHUTUS
<ul style="list-style-type: none">
• Õpib iPadi kasutamisega seotud toimingud: Vajuta/toksa – kiire puudutus ekraanil (<i>sõrmeotsaga</i>); Lohista–<i>lohista</i> näppu mööda ekraani ilma tõstmata; Tõuka/keri – kiire lohistusliigutus mille lõpus näpp eemaldub ekraanilt; <i>tõuge vasakule või paremale: järgmise või eelmise objekti valimiseks</i>; Pigista/Näpista – kahe sõrmega kokku lahku liigutus ekraanil.
• Loob täiskasvanu abiga seoseid, mida näeb ekraanil (tahvelarvutis) ja mis toimub päriselus;
ROBOOTIKA <i>haridusrobotid ja nende nutirakendused, programmeerimine</i> Mõisted: robot, programm; Vajalikud digirakendused: <u>Blue-Bot</u> :
<ul style="list-style-type: none">
• Käsitleb erinevaid haridusroboteid.
• Teab Bee-Boti/Blue-Boti programmeerimise põhimõtteid. Oskab neid programmeerida soovitud suunas liikuma seljal olevate nuppude kaudu või kasutades kasutades programmi käsulugejat või kasutades Blue-Boti digirakendust.
• Oskab joonistada Bee-Boti/Blue-Boti abil abstraktset pilti (orienteerumine määratud pinnal).

- Rakendab matemaatilisi oskuseid roboti liikumisala väljamõtlemiseks ja teekonna programmeerimiseks.
- Oskab ehitada legodest mudeleid etteantud juhiste järgi.

Valdkond KEEL ja KÕNE

- Kuulab ettelugemist ja jutustab kuulnud teksti täiskasvanu suunavate küsimuste abil.
- Jutustab pildi alusel, kasutab kõnes liitlauseid.
- Mõistab suulisi küsimusi ning vastab nendele; kasutab lühivastuseid ning terviklauseid.
- Kasutab kõnes iseloomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadussõnu (nt *arg, kaval, igav*) ja võrdlusastmeid (nt *suur-suurem-kõige suurem*). Kirjeldab eset, olendit ja olukorda omadussõnadega.
- Tunneb mõningaid trükitähti.
- Häälilib sõnu häälikhaaval täiskasvanu abiga.
- Sooritab kirja (eel) harjutusi.
- Oskab kirjutada mõningaid joonistähti nii *sõrme, puutüki, pliiatsiga - paberile, liivale, tahvlile*.
- Õpib kirjutama oma eesnime.
- Loeb peast kuni 4 realist liisusalmi/luuletust.
- Leiab esemele-pildile paarilise. Kasutab oma kõnes sõna paar (2 samasugusest esemet), nt *kingapaar, kindapaar*.
- Kasutab kõnes vastandsõnu (nt *lühike-pikk, suur-väike, raske-kerge, paks-peenike*).
- Mõistab ja kasutab kõnes nii üld- kui ka liiginimetusi (nt *kuusk, kask – puud; tuvi, vares – linnud*).

Valdkond MATEMAATIKA

- Moodustab etteantud esemete hulga järgi teise samaväärse (niisama palju esemeid sisaldava) esemete hulga.
- Võrdleb hulki, kasutades mõisteid *rohkem, vähem, võrdselt*.
- Teeb loendamise teel kindlaks esemete arvu 1-10.
- Tunneb numbrimärke 1- 6.
- Sooritab numbrite kirjutamise eelharjutusi.
- Järjestab esemeid suuruse järgi.
- Määrab esemete asukohta asenditunnuse alusel (*ülal - all, ees - taga, sees - väljas*).
- Nimetab nädalapäevi.
- Tunneb lihtsamaid ajamõisteid (*hommik, päev, õhtu, öö ning eile, täna, homme*) ja kirjeldab ning järjestab oma igapäevategevusi;
- Nimetab ja oskab kirjeldada etteantud kujundi (*ring, ruut, ristkülik, kolmnurk*) sarnasusi ja erinevusi ning leiab sarnaseid kujundeid ümbritsevast.
- Laob kujunditest pilte ja mustreid.
- Märkab mustri rütmi ja suudab jätkata mustri moodustamist.

Valdkond KUNST

- Kasutab oma loovust ja fantaasiat erinevate objektide kujutamisel.
- Jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töös kujutanud.
- Suhtub heasoovlikult kaaslaste töödesse.

Voolimine

- Muudab voolimismaterjalide kuju neid pigistades ja venitades. ühendab voolitud detaile

omavahel. õõnestab ümarvorme süvendit pöidlaga vajutades.

- Voolib iseseisvalt.

Joonistamine

- Harjutab õiget pliiaitsihoidu – hoiab pliiaitsit pöidla ja nimetissõrme vahel, toetades seda keskmise sõrmega.
- Kasutab joonistusvahendeid liigse surveta.
- Värvib oma joonistatud või värviraamatu kujundeid, püsides etteantud joonte piires ja varieerides käe liikumise suunda.
- Joonistab äratuntavalt inimest, maja, puud.
- Joonistab omal viisil loomi, linde, taimestikku.

Maalimine

- Oskab kasutada maalimistarbeid, väldib töö ja värvide määrdumist.
- Segab värve uute toonide saamiseks. tunneb ära heledama ja tumedama tooni.
- Katab pinna ühtlaselt, teeb objektidele väiksemaid detaile pintslivajutuste ja -tõmmetega.

Meisterdamine

- Oskab kasutada liimipulka õigesti (*hoiab liimipulka käes nagu pliiaitsit*).
- **Lõikab** kääridega ümmargusi kujundeid, laineid. Hoiab kääre õigesti käes.
- Harjutab rebimistehnikat.
- Harjutab erinevaid voltimisvõtteid.
- Valib meelepärased meisterdamisvahendid (*looduslik, tehis, paber jms*) ning neid omavahel ühendades või materjale kombineerides loob oma töö.
- Kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi meelepäraste motiividega.

Digikunst

- **joonistamine iPadis** (äpp *Doodle Buddy vms*) - pintsli, kustutuskummi ja värvipoti vahendite kasutamine;
- **3D-kujutised ja rikastatud reaalsus**, välja printitud pildid, mis sisaldavad 3D - kujutisi (äpid *Quiver, Animal 4D, Devar Education*);
- **GPS - kunst** - joonistamine oma liikumisega, kasutades GPS signaali toetavat nutiseadet ja digirakendust (äpp *Endomondo™*)

- Kasutab iPadis joonisturakendust, loob digitaalse joonistuse.
- Õpib iPadiga pildistama (teeb fotosid).
- Näeb ja mõistab ümbritsevat maailma uuel moel (*ruumiline objekt, kujutis*).
- Loob liikudes (*kõndides, joostes*) erinevaid kujundeid kaardil (GPS pilt), millest loob oma kunstitöö.

Valdkond MUUSIKA

- Laulab rühmaga samas tempos.
- Laulab peast lihtsamaid õpitud rahva- ja lastelaule.
- Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (*nt põlvetoostekõnd ja -jooks, liikumine hanereas ja ringis*).
- Osaleb laulumängudes.
- Liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele või aeglustumisele.
- Kuulab muusikat ja oskab seda iseloomustada (*lõbus, kurb, kõrge, madal*).
- Tunneb kuulmise järgi ära õpitud laule.
- Mängib rütmipille (*nt kõlapulgad, trumm, kuljused*) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saatteks; eristab kuulamisel neid tämbri järgi.

Valdkond LIIKUMINE

Liikumisalased teadmised; liikumismängud; tants ja rütmika

- Nimetab erinevate spordivahendite nimetusi.
- Sooritab harjutusi vastavalt õpetaja korraldustele sõnalise seletuse järgi.
- Osaleb lasteaia spordipäevadel.
- Mängib 2–4 reegluga liikumismänge.
- Sooritab imiteerivaid liigutusi muusika järgi.
- Plaksutab ja liigub vastavalt rütmile.

Põhiliikumised

- Kasutab põhiliikumisi aktiivses kehalises tegevuses ja mängudes.
- Seisab ja hüppab ühel jalal, kõnnib päkal, kannal, jala sise- ja välisküljel.
- Kasutab harjutusi tehes mõlemat keha poolt (*nt visked mõlema käega, hüpped mõlema jalaga*)
- Oskab liikumises kasutada raskemaid elemente: ees- ja külgalopp, hüpaksamm.
- Ronib varbseinal.

Võimlemine

- Sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni.
- Hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus.

Spordialad *kelgutamine, suusatamine* (* olenevalt võimalusest)*

- Sõidab kelgul iseseisvalt nõlvakust alla. Veab kaaslast kelgul.
- Tutvub suusatamisega ja liigub suuskadel otsesuunas.